

Dawn Bowden AS

Y Gweinidog Plant a Gofal Cymdeithasol

18 Hydref 2024

Annwyl Dawn,

Adroddiad y pwyllgor: Eu Dyfodol: Ein Blaenoriaeth? Ymchwiliad dilynol i ddarpariaeth gofal plant yng Nghymru

Croeso i chi yn eich rôl newydd. Rwy'n ysgrifennu mewn perthynas ag ymateb Llywodraeth Cymru i'n hadroddiad ar ddarpariaeth gofal plant, a drafodwyd gennym yn ein cyfarfod ar 16 Medi 2024.

Mae'r Pwyllgor yn gryf o'r farn y dylai gofal plant fod yn faes blaenoriaeth ar gyfer buddsoddiad ychwanegol lle mae'r setliad cyllid yn caniatáu, a'n gobaith yw y bydd y canfyddiadau a'r argymhellion yn ein hadroddiad yn llywio cyfeiriad polisi yn y dyfodol. Rydym hefyd yn gwerthfawrogi'r heriau cyllidebol y mae Llywodraeth Cymru yn eu hwynebu, ynghyd â'r ffaith na fyddai unrhyw benderfyniadau a fyddai'n gofyn am fuddsoddiad ychwanegol sylweddol yn bosibl o fewn yr amserlenni ar gyfer ymateb i'n hadroddiad.

Fodd bynnag, wedi cymryd y materion hyn i ystyriaeth, roedd yr Aelodau'n siomedig â'r ymateb a gafwyd i nifer o'n hargymhellion. Edrychaf ymlaen at y cyfle i gael dadl ar yr adroddiad yn y Cyfarfod Llawn maes o law, ond yn y cyfamser mae'r Aelodau wedi cytuno y byddem yn ysgrifennu i amlinellu ein pryderon a cheisio eglurhad pellach ynghylch nifer o faterion.

Argymhelliad 1:

Amlygodd ein hymchwiliad yr angen i fynd i'r afael â'r pryderon hirsefydlog ynghylch y ddarpariaeth orgymhleth a digyswllt ar gyfer addysg plentyndod cynnar a rhaglenni gofal a chymorth, a'r effaith y mae hyn yn ei chael ar ymwybyddiaeth rhieni ac ar y niferoedd sy'n manteisio ar gymorth.

Rydym yn pryderu nad yw'r ymateb yn amlinellu unrhyw gamau pendant i gynyddu'r nifer sy'n manteisio ar gymorth, yn enwedig mewn perthynas â'r Cynnig Gofal Plant yn Argymhelliad 1. Er ein bod yn croesawu datblygiad gwefan Teulu Cymru yn ddiweddar a'r gwaith y mae'r Gwasanaethau Gwybodaeth i Deuluoedd yn ei wneud, credwn fod angen mwy o ffocws ar y maes hwn.

Byddem yn gwerthfawrogi cael manylion y gwaith sydd wedi cael ei wneud i hyrwyddo gwaith Teulu Cymru i rieni a byddem yn ddiolchgar pe gallech nodi pa ddadansoddiad sydd wedi cael ei wneud o'i effaith ers iddo gael ei lansio.

Rydym yn deall effaith cyfyngiadau cyllidebol, ac rydym yn teimlo y gallai datblygu gwasanaeth integredig ar gyfer gwneud cais i'r gwahanol ffrydiau addysg a gofal plentyndod cynnar fel rhan o wefan Teulu Cymru ddarparu gwasanaeth mwy cost-efeithiol a fyddai'n haws ei lywio.

Thema gyson ymysg tystion yn ein hymchwiliad, gan gynnwys darparwyr gofal plant fel NDNA Cymru ac awdurdodau lleol, oedd bod nifer y gwahanol gynlluniau cymorth sydd ar waith yn peri pryder mawr i rieni a darparwyr, a bod symleiddio'r rhain yn flaenoriaeth. O ganlyniad, cawsom ein synnu o ddarllen yn eich ymateb y byddai cydgrynhoi'r ffrydiau ariannu yn debygol o greu costau ychwanegol a phwysau ar y gweithlu a fyddai'n anymarferol i'r sector ar hyn o bryd. Byddem yn ddiolchgar pe gallech egluro pa drafodaethau y mae Llywodraeth Cymru wedi'u cael gyda'r sector ar y mater hwn er mwyn gallu dod i'r casgliad hwn. Pa ystyriaeth a roddwyd i ddatblygu gwasanaeth integredig ar gyfer gwneud cais fel rhan o waith Symleiddio Budd-daliadau Cymru?

Argymhelliad 3:

Cyflog isel yw un o'r prif rwystrau i recriwtio a chadw yn y sector gofal plant, ac o ganlyniad fe argymhellodd y Pwyllgor fod Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod lleoliadau'n cael digon o gyllid i dalu'r Cyflog Byw Gwirioneddol i'r holl staff sy'n gweithio yn y sector. Rydym yn nodi diddordeb Jayne Bryant AS fel y Gweinidog Iechyd Meddwl a Blynnyddoedd Cynnar blaenorol yn y dull a ddefnyddiwyd gan Lywodraeth yr Alban i dalu'r Cyflog Byw Gwirioneddol i bob gweithiwr gofal plant.

Gan hynny, rydym yn siomedig gan ymateb Llywodraeth Cymru i'r rhan hon o argymhelliad 3, yn enwedig yr honiad na all Llywodraeth Cymru ddylanwadu'n uniongyrchol ar gyfraddau cyflog yn y sector. Mae hyn yn wahanol i'r dull y mae Llywodraeth Cymru wedi'i fabwysiadu i sicrhau bod gweithwyr gofal cymdeithasol yn cael y Cyflog Byw Gwirioneddol, ac nid ydym yn credu y bydd y dull presennol yn helpu i fynd i'r afael â'r heriau recriwtio a chadw y mae'r sector yn eu hwynebu.

Byddai'r Pwyllgor yn ddiolchgar, felly, pe gallech nodi pa ystyriaeth a roddwyd i gymhwyso'r dull a ddefnyddir i gefnogi gweithwyr gofal cymdeithasol yn y sector gofal plant, a beth fyddai goblygiadau ariannol gwneud hyn. Byddem hefyd yn gwerthfawrogi cael eglurhad ynghylch a fydd Fforwm Gwaith Teg Partneriaeth Gymdeithasol Gofal Plant a Gwaith Chwarae, sydd i gael ei sefydlu eleni, yn edrych ar ffyrdd o sicrhau bod yr holl staff sy'n gweithio yn y sector yn cael y Cyflog Byw Gwirioneddol ar y lleiaf.

Argymhelliad 5:

Fel y gwyddoch, cafodd y Pwyllgor dystiolaeth sy'n peri pryder am y rhwystrau sylweddol y mae plant ag anghenion ychwanegol a'u teuluoedd yn eu hwynebu o ran cael mynediad at ofal plant. Gwnaethom argymhell cymryd camau i sicrhau bod digon o leoedd gofal plant a chyllid ar gael i bob plentyn ag anghenion ychwanegol neu anghenion cymhleth, lle mae ymyrraeth gynnar mewn darpariaeth blynnyddoedd cynnar o ansawdd uchel yn debygol o gael yr effaith hirdymor fwyaf costeffeithiol ar ddeilliannau. Rydym yn gwerthfawrogi'r manylion a ddarparwyd yn yr ymateb am y gwaith presennol y mae Llywodraeth Cymru yn ei wneud, ond ni fydd hyn ar ei ben ei hun yn ddigon i fynd i'r afael â'r materion a godwyd yn ein hymchwiliad. Byddem yn ddiolchgar pe gallech nodi'r camau ychwanegol y mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu eu cymryd i fynd i'r afael â'r mater hwn, a sut yr ydych yn bwriadu ymateb i'r heriau a amlygwyd o ran sut y mae lleoliadau nas cynhelir yn cael mynediad at adnoddau ychwanegol i gefnogi anghenion ychwanegol.

Argymhelliad 8:

Argymhellodd y Pwyllgor y dylai Llywodraeth Cymru, fel blaenoriaeth, ehangu Dechrau'n Deg i bob plentyn 2 oed drwy ddyrannu cyllid digonol i sicrhau ei fod yn cael ei gyflwyno cyn gynted â phosibl. Rydym yn gwerthfawrogi y bydd angen i Lywodraeth Cymru wybod beth yw ei setliad cyllideb i gadarnhau manylion cam 3 o'r gwaith o ehangu Dechrau'n Deg. Fodd bynnag, hoffai'r Pwyllgor wybod sut y mae Llywodraeth Cymru yn rhagweld y bydd yn cyflawni ei hymrwymiad yn y Rhaglen Lywodraethu i ehangu gofal plant o dan Ddechrau'n Deg, a phryd y disgwyliwch y byddwch yn cadarnhau cynlluniau ar gyfer cychwyn cam 3.

Argymhelliad 9:

Amlygodd arolwg Blynyddoedd Cynnar Cymru fod 28% o'r darparwyr a ymatebodd yn dweud ei bod yn annhebygol y byddant yn goroesi am flwyddyn arall os yw'r gyfradd fesul awr a delir i Gynigion Gofal Plant yn aros yr un fath. Rydym yn pryderu y gallai gweithrediadau llawer o ddarparwyr yn dod i ben os na chymerir camau brys i gynyddu'r gyfradd fesul awr i lefel fwy cynaliadwy o fis Ebrill 2025.

Mae'r Pwyllgor yn gwerthfawrogi bod amserlenni'r adolygiad cyfredol o'r gyfradd yn golygu na fydd Llywodraeth Cymru mewn sefyllfa i wneud cyhoeddiad ar y gyfradd fesul awr ar gyfer 2025-26 erbyn diwedd mis Hydref, ond byddem yn croesawu cael eglurder ynghylch pryd y gallech wneud y cyhoeddiad hwnnw.

Rydym yn croesawu'r derbyniad o'r angen am adolygiadau blynyddol o'r gyfradd fesul awr a delir i ddarparwyr y Cynnig Gofal Plant fel cam cadarnhaol.

Rydym yn cydnabod eich ymrwymiad i wella a chynyddu'r ddarpariaeth gofal plant, ond gadawodd eich ymateb lawer o gwestiynau heb eu hateb ynghylch sut yr eir i'r afael â rhai o'r heriau a amlygwyd. Rydym yn ddiolchgar i chi am barhau i ymgysylltu â ni ar y mater pwysig hwn a byddem yn croesawu ymateb erbyn 11 Tachwedd.

Yn gywir,

Jenny Rathbone AS

Cadeirydd y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol

Senedd Cymru

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg.

We welcome correspondence in Welsh or English.